

alteri donet, vel commodet. Item si absque licentia Superioris pecuniam vel res alias mutuo vel commodato ab extraneis accipiat.

2° Peccat contra votum paupertatis etiam qui res in usum quempiam obtentas in alium usum expendit, aut culpabiliter amittit aut destruit.

3° Peccat contra votum, qui apud externos comedit aut bibit sine Praelati facultate; quia dum aliquid sine licentia accipit, actum proprietatis ponit. Generatim tamen non videtur per hoc mortaliter peccare (23). — Lacroix, n. 105, — Suarez, — Sanchez, etc.

4° Si Religiosus acceptet ab extraneis rem Superiori tradendam, facillime licentiam praesumptam supponere potest. Si autem eam supponere nequeat, contra paupertatem peccare videtur; attamen generatim peccatum illud veniale non excedet. — Lacroix, n. 118. etc.

5° Peccat contra votum paupertatis, qui rem cum licentia ad usum acceptam retinet ultra limites temporis a Superiore praefixi; qui eam ad alium usum adhibet cum eiusdem detrimento; qui rem servat *animo domini*, nempe cum intentione eam subducendi liberae dispositioni Superioris, v. gr. si eam occultet, ne videatur; et hic quidem nec excusari ex eo potest, quod licentiam prius obtinuerit.

6° Peccat contra votum paupertatis, qui sine facultate Superioris aliquid emit etiam pro Communitate, quia agit ut proprietarius. Aliquando tamen licentiam praesumere potest, nempe quando novit, id Superiori gratum fore, nec recursus facilis ad eum patet, v. gr. in itinere. Huiusmodi autem licentia facilius in rebus minoris momenti praesumi potest.

7° Religiosus iter agens divertere nequit ad alia loca extra rectam viam ad res curiosas videndas, nisi forte brevis sit distantia, et nullae aut admodum modicae expensae fieri debeant; in casu autem particulari si gravis subsit causa, Superioris licentia merito praesumi potest. Secus enim peccabit tum contra paupertatem, tum etiam contra obedientiam.

8° Religiosus nullum depositum proprie dictum sine licentia accipere potest. Ratio est, 1° quia iuxta plurium opinionem actum proprietatis faceret; 2° quia depositum est contractus; Religiosus autem sine Superioris facultate nullum contractum circa res temporales inire potest (24).

(23) Imo licentia praesumi haud aegre poterit; et alioqui Superior non tam ratione rei a subdito acceptae, quam alia de causa forte invitus censeret posset.

(24) De hac re Pellizzarius (*Manual. Regul. Tr. 4. cap. 2. n. 232.*): *Quaeres: An religiosi ex voto paupertatis prohibeantur recipere pecunias extraneorum in depositum sine Praelati li-*

centia? Resp., non prohiberi, si eas recipiant animo reddendi, quoties dominus voluerit; quamvis id esse possit contra obedientiam ac decentiam religiosam, si fiat occulte. Ita Diana ex Suarez, Sanchez, et Fausto. — Et Laymann (lib. 4. Tr. 5. cap. 7. n. 4.): In depositum res accipere, ita ut deponens omne ius domini ac possessionis,

1112. — 9° Dona omnia, quae Religiosis *solemniter* professis fiunt, eo ipso acquiruntur Monasterio, non exceptis legatis et hereditatibus, ex notissimo principio Iuris canonici: *Quidquid Monachus acquirit, non sibi, sed Monasterio acquirit.* Hoc principium valet etiam quoad alios Religiosos intra limites voti paupertatis, quod illis non adimit facultatem acquirendi et possidendi. Hinc isti legata et hereditates acceptare et acquirere valent, licet de iis sine licentia disponere nequeant. Quoad caeteras donationes, eae Monasterio obveniunt, nisi fiant speciatim intuitu personae privatae et non quatenus Religiosae (25). Tunc vero Religiosus acceptare nequit absque licentia saltem praesumpta, seu sub conditione licentiae obtinendae.

10° Opera manualia, quaecumque sint quae a Religiosis conficiuntur, ad Communitatem pertinent. De iis igitur privati, licet opifices, disponere nequeunt, nec ullum emolumentum ex illis percipere possunt (26). Idem dicendum est de honorariis quae Regularibus pro Missis vel aliis spiritualibus ministeriis tribuuntur.

11° Peccant contra votum paupertatis Religiosi, qui parem curam non adhibent, ne res ad proprium usum concessae deteriores fiant. Idem dicito de illis, qui ob negligentiam sinunt, ut res sibi ex officio commissae pereant, vel detrimentum patiantur.

1113 — 12° Non est contra paupertatis votum acceptare aliquid sub conditione licentiae obtinendae, aut etiam donare, dummodo res recuperari possit, si negetur licentia; quia actus reipsa suspenditur. — Lacroix, n. 108. — Lugo etc.

13° Ad licite acceptandum, vel expensas faciendas, sufficit licentia *praesumpta*, quando Superior adiri nequit, et urget occasio. Sed res acceptata ex praesumpta licentia, debet postea Superiori manifestari,

administrationis retineat, non repugnat paupertatis voto; tametsi tali modo pecuniae v. gr. depositae sint apud Religiosum, ut iis uti possit, petita postea et impetrata Superioris licentia; talia tamen sunt contra paupertatis perfectionem, et plerumque contra Regulae praescriptum. Eadem habet Lugo (*De Iust. disp. 33. n. 6.*), qui insuper (*disp. 3. n. 219.*) monet, *non teneri Conventum ad damnum resarciendum, quando res aliqua ab externo apud Religiosum deposita, eius culpa perdita vel a furibus sublata fuit. Imo nec etiamsi ex licentia Praelati depo-*

situm illud acceperit; quia subditi delictum Conventui non nocet.

(25) Hoc dicit Auctor de Religiosis non professis solemniter. Donationes enim, utut fiant tanquam *personae privatae*, si solemniter professis fiant, monasterio obveniunt.

(26) Subinde tamen Superiores indulgere solent, ut subditus e mercede laborum, industriaeque suae emolumentum percipiat, inque usus suos pecunias adhibeat. In quo sane cavendum, ne diabolus ut experientia haud infrequens docet, incautum monachum his quasi retibus seu funiculis e Religione ad saeculum retrahat.

quando conveniri potest, nec res consumpta iam fuerit. — Suarez, — Lacroix, n. 109. 111.

14° A fortiori sufficit licentia tacita ad dandum vel acceptandum; imo valet, etiamsi Superior adiri possit, quia licentia tacita censetur de facto existere: v. gr. eo quod virtute in alia continetur, vel ex circumstantiis prudenter colligitur, dum licentia praesumpta non supponitur de facto existere, sed tantum exstitura, si peteretur. — Lacroix, n. 109. — Suarez, etc.

15° Si Superior antecedens licentiam tibi dederit aliquam rem habendi, adhuc valet, etiamsi ab officio ille discesserit. — Lugo, — Lacroix, n. 115.

16° Si habeas licentiam dandi aliquid Paulo, et des Petro, non peccas nisi Superior dederit licentiam pro Paulo ob peculiarem rationem, et negaturus fuisset, si pro Petro hanc petivisses. — Lacroix, n. 119. — Pellizarius etc.

17° Si Titius Religiosus licentiam habeat dandi aliquid quibuslibet, Caius eiusdem Communitatis habet eo ipso facultatem acceptandi, quia dare et accipere sunt correlativa, et proinde licentia ad unum censetur etiam esse ad alterum. — Sanchez, — Pelliz. etc.

Haec de paupertate Religiosa in genere. Sed attendendum est ad constitutiones particulares singulorum Ordinum, vel ad consuetudinem a Superioribus toleratam; nam in pluribus Monasteriis generatim Religiosis permittitur petere, accipere aut sibi comparare plura necessaria ad vitum, vestitum, libros, aliaque id genus (*).

ARTICULUS II. — DE VOTO CASTITATIS

1114. — Votum castitatis multo praestantius paupertatis voto censi debet, cum per illud Religiosus non bonis sibi extrinsecis, sed intrinsecis, corporis scilicet et sensuum voluptatibus renuntiet.

Duo complectitur eius obiectum, nempe ea quae de iure naturali et divino iam prohibentur, necnon ea quae in legitimo matrimonio licite fieri possent. Haec igitur est voti castitatis efficacia, ut quod alioquin licitum esse posset, Religioso illicitum fiat; ea vero quae omnibus sunt prohibita, ipse evitare debeat ex duplici obligatione, castitatis scilicet et Religionis.

Votum simplex castitatis impedimentum matrimonii impediens tantum constituit, atque adeo matrimonium illicitum, non vero invalidum efficit. Votum autem solemne, connubium subsequens etiam dirimit.

(*) Quaesitum est, an pensiones, quae a publico aerario solvuntur Regularibus extra Claustra degentibus, habendae sint tamquam pensiones ecclesiasticae, ita ut natura sua spolio subiaceant. Respondit S. C. EE. RR. 6. Iun. 1836. « Negative ».

1115. Quaesita. — QUAER. 1° An peccata luxuriae etiam mere interna voto castitatis adversentur?

Resp. Affirm. Ratio est, quia Religiosus vi voti castitatis tenetur ab omni voluntaria delectatione venerea, sive interna, sive externa, ita ut si castitatem laedat, duplicem incurrat reatum, luxuriae scilicet et sacrilegii. — S. Lig. n. 33.

Iuxta quosdam votum castitatis solis peccatis externis luxuriae violatur, quia (aiunt) Religiosus Deo dicat tantum 1° bona externa, quibus se spoliatur per votum paupertatis; 2° corpus, cuius voluptatibus renuntiat per votum castitatis; 3° animam, seu mentem et voluntatem, quam tradit Superiori moderandam per votum obedientiae. Sed doctrina communissima et vera est, votum castitatis violari et quidem graviter etiam peccatis mere internis; quia vovens promittit simpliciter Deo, se abstenturum ab omni delectatione absque ulla distinctione:

1116. — QUAER. 2° Quenam sit gravitas peccatorum contra votum castitatis commissorum?

Resp. Haec regula generalis statuenda est: eadem prorsus est gravitas peccati contra votum, ac contra sextum et nonum Decalogi praeceptum, scilicet peccatum mortale est aut veniale contra Religionem, prout mortale aut veniale est contra castitatem. Parvitas autem materiae admittenda non est in peccatis luxuriae quaesitae aut admissae, nec nisi ex imperfecto consensu levis esse culpa potest, iuxta dicta n. 412.

1117. — QUAER. 3° An vel quenam sit differentia inter virtutem et votum castitatis?

Resp. 1° Nullum datur discrimen ratione obiecti, cum votum tam late pateat, quam ipsa virtus. Attamen in hoc differunt, quod in iis, quae virtute prohibentur, duo dantur peccata si votum violetur, dum unicum committitur peccatum in eo, quod solo voto interdicitur. Si quis enim voto simplici Religionis ligatus matrimonium contraheret, unicum peccatum, scilicet contra Religionem, in usu coniugii patraret (27). Potest igitur quandoque violari votum, quin ipsa virtus laedatur.

Resp. 2° Virtus castitatis praeter obligationes, quas imponit, mera quoque consilia ad maiorem perfectionem ducentia suadet; dum votum solam materiam obligationis afficit.

Ad maiorem autem castitatis custodiam introducta est clausura, vi cuius Moniales egredi non possunt e Monasterio, nisi de licentia Pontificis aut Episcopi, quae etiam in solis extraordinariis casibus dari potest; Re-

(27) Idem dicito, si ex consensu uxoris vir sacros Ordines susceperit, aut in Religioso Ordine solemnia vota emisit. Si enim postea matrimonio uterentur, sacrilegii crimine se obstringerent, non tamen contra virtutem castitatis peccarent.

ligiosi vero domo abesse nequeunt absque Praelati licentia. Sic ex Const. Clem. VIII. *Nullus*, etc. — Hinc.

QUAER. 4° *Quale sit peccatum egredi a Monasterio sine licentia?*

Resp. 1° Pro Monialibus intra clausuram degentibus erit semper grave, cum Ecclesia id prohibeat sub poena gravissima, nempe excommunicationis.

Resp. 2° Pro Religiosis erit grave, si saepius cum scandalo fiat, aut de nocte furtive; veniale autem tantum, si quis semel aut iterum, aut interdum tantum per diem egrediatur. — *Plura de clausura et de poenis in eius violatores inflictis in Tract. de Censuris.*

ARTICULUS III. — DE VOTO OBEDIENTIAE

Votum obedientiae est omnium votorum Religionis praestantissimum: quippe per illud Religiosus bona maxime sibi intrinseca et excellentissima, voluntatem scilicet et intellectum ipsum Deo offerat (28), et omnino consecret. Hinc dicitur 1. *Reg.* 15. 22.: *Melior est obedientia, quam victima.* Et *Prov.* 21. 28.: *Vir obediens loquetur victoriam.*

1118. **Principia.** — I. Religiosus ex voto obedientiae tenetur ad omnia, quae Superior praecipit secundum regulas et constitutiones Ordinis, sive directe et expresse, sive indirecte et implicite. — S. Lig. n. 38. — Attamen ut sit peccatum contra votum, requiritur ut Superior vere praecipiat, et non tantum suadeat; quod quidem ex verbis, modo loquendi variisque rerum adiunctis patebit.

II. Superior ius habet praecipendi non ea solum, quae explicite habentur in regula vel constitutionibus, ut sunt abstinentia, silentium, etc., sed etiam quaecumque implicite in eis continentur, ut poenas in transgressores, et quidquid pertinet ad officia Communitatis rite obeunda, aut ad eius rectam administrationem. Ratio est, quia Religiosus se adstringens ad constitutiones speciales Ordinis servandas (29), se obligat ad ea omnia, quae ad hunc finem consequendum sapienter statuta sunt vel praecipiantur.

III. Religiosus vi sui voti non tenetur obedire Superiori rem impossibilem, aut evidenter illicitam, aut graviter sibi noxiam praecipienti. — S. Lig. n. 47., etc. Et sane non potuit se obligare ad rem impossibilem, cum nemo ad impossibile teneatur; neque ad rem certo illicitam, siquidem votum nequit esse vinculum iniquitatis; neque demum ad rem graviter

(28) Adverte tamen, quae paulo post A. (n. seq.) subiicit, materiam voti sese non extendere ad internas facultates, sed ad solam mandati externam executionem.

(29) Hoc non ita accipiendum est quasi ex voto se Religiosus obstringat ab observandas Ordinis Constitutiones.

sibi noxiam, quia hoc a mente Religionis alienum est et actus heroici non cadunt *communiter* et *implicite* sub votum, sicut non cadunt sub praecipitum. Excipe tamen, si agatur de officiis intra limites vitae Religiosae adimplendis, v. gr. de curandis Religiosis pestiferis, etc.

Hinc non tenetur subditus obedire Praelato iubenti, ut incedat super aquas, etc.; si autem referantur exempla, quibus constat, talem obedientiam Deo probatam et miraculis confirmatam fuisse, dicendum est, tunc divinum beneplacitum singulari ac superno lumine tum praecipienti, tum obedienti fuisse manifestatum.

1119. — **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *Quodnam discrimen intercedat inter virtutem et votum obedientiae?*

Resp. Idem, quod superius n. 155. fuit indicatum de paupertate; scilicet obiectum voti est executio externa mandati Superioris, dum virtus usque ad internam submissionem pertingit, et perfectam ipsam obedientiam efficit.

A Religioso autem sedulo vitanda sunt non solum peccata contra votum, sed etiam contra virtutem, quae quidem frequentius laedi solet. Accidit enim (utinam rarius!), ut subditus Praelati mandato actione quidem externa integre obsequatur sed reluctante, moesta et aegra voluntate. Tunc vero licet voto satisfaciatur, a virtute tamen longe recedit (30).

Religiosus igitur Superiori vere praecipienti inobediens duplex peccatum facit, alterum contra praecipitum naturale, quod submissionem legitimo superiori praescribit, et alterum contra votum. Hinc in piis congregationibus virorum vel mulierum *in communi* sub eadem Regula vitam degentium absque votorum vinculo, inobedientes a peccato non eximuntur, si contra superiores sint rebelles, sed unicum peccatum committunt.

1120. — **QUAER.** 2° *Quomodo votum solemne obedientiae a voto simplici differat?*

Resp. 1° Dispensatio multo facilius obtineri potest a voto simplici,

(30) Inspiciendum est, cuiusmodi sit affectus obedientiae repugnans. Nam si naturalis sit, et naturae etiam bene institutae consentaneus, nec tamen obediendi affectum retardet, aut minuat, nihil detrahit de perfectione obedientiae, ut Christi Domini exemplum suadet. Si vero repugnantia sit ex naturae vel consuetudinis inordinatione; tunc vel non obstante contrario impulsu homo prompte obedit, et sic perfectioni virtutis nihil detrahitur, imo propter difficultatem devictam actus videbitur

aliquo modo perfectior; si vero repugnantia retardet, minuatve affectum voluntatis, mandata alioquin exequentis, tunc imperfecta utique erit obedientia quatenus voluntarii sint affectus contrarii, at culpa ratio desumetur non quidem ex obedientiae imperfectione, quasi gradus perfectionis in voluntate obediente cadat sub praecipitum sed ex affectus ad alia inordinatione, quo fit ut in alio virtutis genere peccetur. Conf. Suarez (*De Relig.* Tr. 10. lib. 4. cap. 15. n. 19.).

quam a voto solenni, quod non nisi a Papa et gravissima de causa solvi potest.

Resp. 2° Votum simplex reddit quidem illicitam obligationem, quae a subdito sine consensu Superioris contrahatur, non tamen *per se* invalidam eam efficit, nisi forte Superior vi potestatis in voluntatem subditi huiusmodi obligationem irritare velit. Votum autem solenne ita subditi voluntatem oblatione absoluta, perpetua et irrevocabili obstringit Superioris auctoritati, ut Religiosus nullam amplius obligationem, neque naturalem, neque civilem valide contrahere possit (31).

QUAER. 3° *An Religiosus teneatur obedire in dubio, utrum res praecpta sit licita, necne?*

Resp. Affirm., quia tunc praesumptio Superiori favet. Insuper opposita sententia ordinem in Religiosis familiis perturbaret. — S. Lig. n. 47., et alii communiter.

1121. — QUAER. 4° *Quandonam Religiosus peccet graviter contra votum obedientiae?*

Resp. Peccat graviter in sequentibus casibus, qui raro occurrunt; scilicet 1° quando recusat obedire in materia gravi Superiori praecipiente in virtute sanctae obedientiae, vel in nomine Iesu Christi, aut per alias similes formulas, quae rarissime a Superioribus sunt adhibendae; 2° quando Superiori praecipiente respondet: *Nolo obedire, nolo facere, non faciam*, aut aliud simile, quod contemptum formalem auctoritatis percipientis redoleat (32); 3° quando ex inobedientia sequitur grave scandalum aliorum, sive subditorum, sive saecularium, aut grave incommodum sive pro Communitate, sive pro aliis, v. gr. pro salute animarum, etc.

In caeteris casibus inobedientia peccatum veniale non excedit; cum autem praedicti casus peccati mortalis raro accidant, communiter peccata Religiosorum contra obedientiam ut venialia reputanda sunt. — Multo rarius adhuc peccata in solam virtutem commissa mortalia evadent.

1122. — QUAER. 5° *Quibusnam obediendum sit?*

Resp. Obediendum est non tantum Superioribus maioribus, sed etiam inferioribus, seu ministris, vel praepositis ex mandato superiorum praecipientibus, cum eadem sit auctoritas, quae mandatum iniungit (33).

(31) Hoc intellige quoad ea, quae subsint Superioris potestati. Nam si subditus v. gr. promittat alicui *secretum*, vel ipsi *secretum* committatur, obligationem sane contrahit, circa quam Superiori nulla est auctoritas. Quoad ea autem, quae obedientiae materia esse possunt, obligationem

quidem, v. gr. celebrandi missam ad intentionem alterius subditus contrahere potest *conditionatam tamen*, nisi videlicet aliter Superior disponat.

(32) Hoc valet etiamsi praecpti materia in se spectata, non sit gravis.

(33) Intelligenda haec sunt de virtute

QUAER. 6° *Quomodo obediendum sit?*

Resp. Ut obedientiae sua constet plena perfectio, obediendum est 1° *ex motivo supernaturali*, ut praescribit Apost., *Coloss. 3. 22. : Non ad oculos servientes, quasi hominibus placentes... Domino Christo servite*. Secus enim obedientia, etiamsi a peccato immunis esset, omni tamen merito careret, et mere materialis foret (34). — 2° *Alacriter*, seu cum gaudio et animo volenti; *Hilarem enim datorem diligit Deus. 2. Cor. 9. 7.* — 3° *Prompte*, id est vel statim, vel tempore praescripto, et cum debita cura, absque segnitie. — 4° *Ex integro*, seu totum opus praescriptum perficiendo.

CAPUT IV.

DE PRIVILEGIIS REGULARIUM

1123. — Privilegia, quibus gaudent Religiosi, praecipue versantur circa exemptionem ab Episcoporum iurisdictione, sacramentum poenitentiae, casus et censuras reservatas, irregularitates, quaedam vota et vincula, Missam et Communionem, ac nonnulla alia. — Vide S. Lig. lib. 1. in fine, Append. 2. *de Privilegiis*; et in *Hom. apost. tract. 20. c. 4.*

I. Circa exemptionem a iurisdictione episcopali.

1° Regulares generatim gaudent privilegio exemptionis a iurisdictione Episcoporum; quia Praelati regulares in suis monasteriis, ecclesiisque habent iurisdictionem quasi episcopalem (1).

2° Ideo ab Episcopi visitatione tum quoad personas, tum quoad Monasteria et Ecclesias eximuntur. Excipe 1° Monasteria Monialium Regularibus non subiectarum, et etiam subiectarum quoad clausurae custodiam, ad quam curandam Episcopi ceu delegati apostolicae Sedis invigilant; 2° Ecclesias saecularium, quarum Parochus sit Religiosus; 3° Ecclesias Regularium si sint parochiae, verumtamen quoad ea tantum, quae ad paroeciam et Parochum, quatenus id gerit officii, spectant (2).

obedientiae, nam praecptum, quod voti obligatione subditum constringat, solis totius Conventus seu domus Superioribus, (nisi aliter speciales alienius Ordinis Constitutiones disponant) reservari solet.

(34) Quod obediatur Superiori tamquam Christo Domino, id ad rationem formalem virtutis obedientiae non requiritur (Vid. Suarez, *De Relig. Tr. 10. lib. 4. cap. 14. n. 2. 3.*); nec iterum ad rationem meriti exigitur, ut quis agat ex motivo superna-

turali, ut alias ostensum est (Vid. n. 32. qq. 6. 7. 8.).

(1) Haec non reddunt rationem nec causam exemptionis assignant, sed mere eiusdem effectum exprimunt. Causa est voluntas supremi Legislatoris scilicet Romani Pontificis, qui e re ecclesiastica esse censuit plures habere sibi immediate subiectos, atque adeo ab Ordinariorum iurisdictione exemptos.

(2) Episcoporum iura, quod attinet ad